

معماری و شهرسازی انسان گرا

امیر افشین رئیسی نژاد

لیلا شاطری خامنه

مرتضی فرامرز

(دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج، باشگاه پژوهشگران و نخبگان جوان، کرج، ایران)

سرشناسه	: رتیبی نژاد، امیر افشین، ۱۳۴۶ -
عنوان و نام پدیدآور	: معماری و شهرسازی انسان‌گرا / امیر افشین رتیبی نژاد، لیلا شاطری خاмене، مرتضی فرامرز ؛ [به سفارش دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج، دانشگاه پژوهشگران و نجاران جوان].
مشخصات نشر	: تهران: تایماز، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	: ۲۱۵ ص.
شابک	: 978-600-403-268-1
وضعیت فهرست نویسی	: قیما
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۱۹۳-۱۹۸.
موضوع	: معماری -- طراحی Architectural design
موضوع	: معماری و جامعه Architecture and society
موضوع	: معماری -- طرح و نقشه Architecture -- Designs and plans
موضوع	: معماری پایدار Sustainable architecture
موضوع	: معماری خانگی Architecture, Domestic
موضوع	: شهرسازی -- طرح و برنامه‌ریزی City planning -- Design
شناسه افروده	: فرامرز، مرتضی، ۱۳۴۳ -
شناسه افروده	: شاطری خاмене، لیلا، ۱۳۶۰ -
شناسه افروده	: دانشگاه آزاد اسلامی، واحد کرج، دانشگاه پژوهشگران جوان
رده بندی کنگره	: ۳۹۰/۹۸۰ NAT۷۵۰
رده بندی دیویی	: ۷۲۰/۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۰۱۸۷۵

انتشارات تایماز

معماری و شهرسازی انسان‌گرا

ناشر :	تایماز
مؤلفین :	امیر افشین رتیبی نژاد - لیلا شاطری خاмене - مرتضی فرامرز
طرح جلد:	مرتضی فرامرز
مدیر اجرایی :	مجید باشعور
نوبت چاپ :	اول - ۱۳۹۵
چاپ و صحافی :	تایماز
شمارگان :	۱۰۰۰
قیمت :	۲۵۰۰۰۰ ریال
شابک :	۹۷۸-۶۰۰-۴۰۳-۲۶۸-۱
حق چاپ محفوظ و متعلق به مؤلفین می باشد.	

آدرس: تهران - خیابان انقلاب - خیابان فخررازی - خیابان وحید نظری غربی - پلاک ۸۵ - طبقه ۳
 آرم: ۰۲۱-۶۶۴۰۲۷۴۴ موبایل: ۰۹۱۲۷۲۴۴۵۳۵ ایمیل: taymazpub@yahoo.com صندوق پستی:
 تلفن: ۰۲۱-۶۶۹۷۲۰۵۴ تلگرام: ۰۹۱۴۴۰۹۹۷۵۸ taymazpub@gmail.com تهران ۱۳۱۴۵-۶۴۸

فهرست مطالب

۶.....	مقدمه
۸.....	پیش گفتار
۱۱.....	فصل اول: فضا از دریچه ی نگاه انسان شناختی
۱۲.....	فضای شهری
۱۳.....	زمین
۱۳.....	معماری زمینه
۱۴.....	نحوه ی تعامل با زمینه در معماری
۱۴.....	زمینه گرایی در شهرسازی
۱۶.....	ارزیابی زمینه یا سایت
۱۶.....	انواع زمینه
۱۷.....	زمینه ی انسان گرایانه
۱۷.....	ترانسیک
	ترانسیک دیدگاه های پیشگامان طراحی شهری
۱۹.....	بندی کرده است
۲۱.....	نوربرگ شولتس
۲۱.....	نظریه ی روح مکان
۲۲.....	نتیجه
۲۵.....	فصل دوم: مردم واری در معماری

۲۶..... مقدمه

۲۸..... تعریف مردمواری

۳۰..... عوامل شکل دهنده مردمواری

۳۱..... هندسه، پیمون و تناسبات

۳۱..... فرم‌های درون‌گرا

۳۲..... تزئینات

۳۳..... عوامل فرهنگی و اجتماعی

۳۳..... عوامل مناسباتی و انتقادات

۳۴..... بهره از طبیعت

۳۵..... استفاده از نور

۳۶..... قدرت رنگ

۳۶..... مصالح

۳۷..... خط تراز بناها و ارتباطات شهری

۳۷..... بحران عصر حاضر

۳۹..... راهکارهای پیش‌رو

۴۰..... نتیجه

۴۳..... فصل سوم: انسان گرایانه

۴۴..... مقدمه

۴۸..... شرحی از زندگی کوین لینچ

۵۶..... آثار کوین لینچ

نظریه پردازان هم فکر کوین لینچ	۱۴۵
رولان بارت	۱۴۶
کریستین نوربرگ- شولتز	۱۴۸
لوکوربوزیه	۱۵۳
لویس مامفورد	۱۵۴
جین جیکوبز	۱۵۸
فصل چهارم : ایده پردازی معماری انسانگرا از لانه موریانه جهت	
رسیدن به معماری پایدار	۱۶۵
تحقق معماری پایدار، لانه سازی موریانه ها	۱۷۷
بررسی دو مصداق از عملکرد معماری پایدار در بنا (ایده گرفته شده از موریانه)	۱۸۱
رد پای معماری موریانه در معماری خانه بروجردی های کاشان	۱۸۱
به کارگیری سیستم تهویه موریانه در معماری دانشگاه کمبریج	۱۸۵
بلندترین برج دنیا با الهام از لانه موریانه	۱۸۷
نتیجه	۱۹۲
منابع فارسی	۱۹۴
منابع لاتین	۱۹۸

توجه به انسان و خصوصیات او از دوره ی رنسانس نشأت گرفت اما دیری نپایید که با وقوع انقلاب صنعتی و ظهور سبک مدرن این موضوع جای خود را به تکنومداری داد. تا اینکه از دهه ی شصت میالادی، موضوع پست مدرن به صورت یک سبک مهم مطرح شد و انتقادات زیربنایی به اندیشه ی منطق گرای مدرن وارد گردید. زمینه گرایی یکی از دیدگاههای رایج در معماری و شهرسازی است که در ذیل سبک پست مدرن طبقه بندی می شود. نظریه های مربوط به زمینه گرایی ابتدا به عرصه های کالبدی، تاریخی و اجتماعی - فرهنگی راه یافتند و سپس به ابعاد انسانی گرایش پیدا کردند. هدف از این نوشتار آشنایی با مبانی زمینه گرایی و تدقیق در مفهوم زمینه انسان گرایانه به عنوان یکی از زیر شاخه های مهم این دیدگاه در بستر فضاهای شهری است. اهمیت این موضوع در آن است که برای اولین بار، رویکرد زمینه گرا با مبانی نظری مدون در چارچوب پارادایم پست مدرن بر زمینه انسان گرایانه تاکید می کند. برای نیل به اهداف زمینه انسان گرایان در طراحی یک فضای شهری و در راستای دستیابی به چشم انداز شهر، بازی با ابعاد، یاری جستن از ارزش های فرهنگی در جهت معنا دهی به فضا و در نهایت تبدیل آن به مکان توصیه می شود. برای این مهم شهرساز باید خود را در جایگاه مردم دیده و از نظرخواهی و ارتباط با مردم بهره بگیرد.

پیش گفتار

مقدمه رنسانس آغاز انسان گرایی و اعتقاد به انسان و توانایی های اوست. فرد و فردگرایی در عصر رنسانس اهمیت پیدا می کند و هنرمند و اثر هنری به نام هنرمند دارای ارزش می شود. نام هنرمندان و اندیشمندان غیر مذهبی در جامعه مطرح می گردد (قبادیان، ۱۳۱۶: ۱۱). اما پس از رنسانس با آغاز انقلاب صنعتی انسان مقهور پیشرفت سریع تکنولوژی شد. با پیشرفت فناوری انسان گرای رنگ باخت و صنعت به غایت تبدیل شد. همین امر به پارادایم اصلی معماری و شهرسازی مدرن مبدل گشت. ولی نتایج حاصل از این سبک منجر به بروز انتقاداتی زیربنایی نسبت به آن در دهه ی شصت میآلدی شد. انتقاداتی که اندیشه ی منصف گر و تکنومدار مدرن را نشانه رفته بود و به انسان مداری تکیه می کرد. در نتیجه ی آن موضوع پست مدرن به صورت یک سبک مهم 1 بوجود آمد. زمینه گرایی به عنوان یکی از زیر شاخه های این سبک مطرح است که خصوصیات انسان را به رد توجه قرار می دهد و نه تاکید بر تقلید دارد و نه مانع نوآوری و خالقیت است. در این دیدگاه زمینه به چهار نوع تقسیم می شود که یکی از آنها زمینه ی انسان گرایانه است. با توجه به مبانی نظری مدون در ورای دیدگاه زمینه گرایی به زمینه ی انسان گرایانه می تواند راهگشای شهرسازان و معماران در طراحی در فضاهای شهری باشد. اهمیت این موضوع در این است که انسان یکی از ارکان اصلی سازنده فضای شهری است. جایگاه انسان در ساخت شهرها انکار ناپذیر است. اوست که شهر را به وجود می آورد و در آن زندگی می کند. اما سوالی که در اینجا مطرح می شود اینست که چگونه می توان در بستر یک

فضای شهری با تاکید بر زمینه انسان گرایانه طراحی کرد به گونه ای که در طراحی آن به خصوصیات انسانی و اجتماعی مردم در آن توجه شده باشد؟ به نظر می رسد با کاربرست راهکارهایی چند در طراحی در فضاهای شهری بتوان فضایی مطابق با فرهنگ عامه ی مردم و خصوصیات زندگی روزمره ی آنان بوجود آورد.

www.ketab.ir